

УДОСКОНАЛЕННЯ ФАКТОРНОГО АНАЛІЗУ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

IMPROVING FACTOR ANALYSIS OF THE ENTERPRISE SOLVENCY

Мета дослідження полягає у формуванні удосконалених моделей факторного аналізу відносних показників платоспроможності підприємства, що дадуть змогу врахувати грошові потоки. Для досягнення поставленої мети визначено базові показники оцінки платоспроможності підприємства, досліджено взаємозв'язок балансу та звіту про рух грошових коштів, на основі чого включено грошові потоки у факторні моделі відносних показників платоспроможності підприємства. Автором запропоновано розширені факторні моделі коефіцієнтів ліквідності, що базуються на безпосередньому взаємозв'язку балансу та звіту про рух грошових коштів (надходження та витрачання від усіх видів діяльності) є визначальним фактором формування як поточної, так і перспективної платоспроможності підприємства. Застосування інтегрального методу є найбільш оптимальним під час виконання запропонованого детермінованого факторного аналізу. Це дасть змогу визначити, що саме формує платоспроможність суб'єкта господарювання: операційна, інвестиційна, фінансова діяльність, ринкові коливання валютних курсів, залишок накопичених грошових коштів на початок періоду, запаси чи дебіторська заборгованість та інші оборотні активи.

Ключові слова: ліквідність, платоспроможність, детермінований факторний аналіз, грошові потоки, метод інтегрування.

Цель исследования заключается в формировании усовершенствованных моде-

лей факторного анализа относительных показателей платежеспособности предприятия, которые позволяют учесть денежные потоки. Для достижения поставленной цели определены базовые показатели оценки платежеспособности предприятия, исследована взаимосвязь баланса и отчета о движении денежных средств, на основе чего включены денежные потоки в факторные модели относительных показателей платежеспособности предприятия. Автором предложены расширенные факторные модели коэффициентов ликвидности, которые базируются на непосредственной взаимосвязи баланса и отчета о движении денежных средств. Именно движение денежных средств (поступление и расходование от всех видов деятельности) является определяющим фактором формирования как текущей, так и перспективной платежеспособности предприятия. Применение интегрального метода является наиболее оптимальным при выполнении предложенного детерминированного факторного анализа. Это позволит определить, что именно формирует платежеспособность субъекта хозяйствования: операционная, инвестиционная, финансовая деятельность, рыночные колебания валютных курсов, остаток накопленных денежных средств на начало периода, запасы или дебиторская задолженность и другие оборотные активы.

Ключевые слова: ликвидность, платежеспособность, детерминированный факторный анализ, денежные потоки, метод интегрирования.

УДК 657.62

<https://doi.org/10.32843/bses.57-24>

Іванчук Н.В.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту
Національний університет
«Острозька академія»

Ivanchuk Nataliia

The National University
of Ostroh Academy

Every company during its economic activity interacts with counterparties, which influences enterprises' cash flows, formation of assets, sources of financing and determines the level of liquidity and solvency of the business entity. The solvency of the enterprise mainly affects its payment discipline, the prospects of relations with suppliers and creditors, ensuring a regular process of production and economic activity. Thus, it is important to assess of the main factors of the formation of the enterprise solvency, which will determine the areas that are necessary to focus while performing management decisions and ensure proper payment discipline of the enterprise. Factor analysis of liquidity and solvency of the enterprise, disclosed in the works of scientists, deals with the extension of factor models taking into consideration balance sheet indicators, which allows assessing the impact of changes in assets and liabilities on relative indicators of the enterprise solvency. At the same time, the cash flows play a significant role in the formation of a stable payment discipline of the enterprise, and therefore there is a need to include cash inflows and outflows in the methodology of factor analysis of the enterprise solvency. The purpose of the study is to form improved models of factor analysis of relative indicators of the enterprise solvency, which will allow taking into account cash flows. To achieve this aim, the basic indicators of assessing the enterprise solvency and the relationship between the balance sheet and the cash flow statement have been determined. It has enabled to include cash flows in the factor models of relative indicators of the enterprise solvency. The author has suggested extended factor models of liquidity ratios, based on the direct relationship between the balance sheet and the cash flow statement. The movement of cash flows (income and expenditure from all activities) is a determining factor in the formation of current and future enterprise solvency. The application of the integrated method is the most suitable when performing the suggested deterministic factor analysis. This will enable to determine what influences the enterprise solvency the most: operating activity, investment activity, financial activity, exchange rate fluctuations, cash balance at the beginning of the period, inventories or receivables and other current assets.

Key words: liquidity, solvency, deterministic factor analysis, cash flows, integration method.

Постановка проблеми. Кожне підприємство в процесі господарської діяльності взаємодіє з контрагентами, що відображається у його грошових потоках, формуванні активів, джерел фінансування та визначає конкретний рівень ліквідності й платоспроможності господарюючого суб'єкта.

Платоспроможність підприємства головним чином впливає на його платіжну дисципліну, перспективи відносин з постачальниками та креди-

торами, забезпечення безперебійного процесу виробничо-господарської діяльності.

Важливу роль у цьому відіграє оцінювання основних факторів формування платоспроможності підприємства, що дасть змогу визначити, в яких саме напрямках слід зосередити прийняття управлінських рішень та забезпечити належне дотримання підприємством платіжної дисципліни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Факторний аналіз ліквідності та платоспромож-

ності підприємства розкритий у працях таких науковців, як А.В. Кулик, Г.М. Терен, С.В. Тютюнник, Ю.М. Тютюнник, Н.М. Притуляк, Р.О. Ющенко [6; 7; 9; 12; 15]. Аналіз підходів цих учених базується на розкладанні факторних моделей на основі включення показників балансу підприємства, що дає змогу оцінити вплив змін в активах і пасивах на відносні показники платоспроможності суб'єкта підприємства. Водночас значну роль у формуванні стійкої платіжної дисципліни підприємства відіграють його грошові потоки, тому існує необхідність включення надходжень та витрат грошових коштів у методику факторного аналізу платоспроможності підприємства.

Постановка завдання. Мета статті полягає у визначенні удосконалених моделей факторного аналізу відносних показників платоспроможності підприємства, що дадуть змогу врахувати його грошові потоки. Для досягнення поставленої мети доцільно визначити базові показники оцінки платоспроможності підприємства, дослідити взаємозв'язок балансу та звіту про рух грошових коштів, на основі чого включити грошові потоки у факторні моделі відносних показників платоспроможності підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Платоспроможність підприємства тісно пов'язана з його ліквідністю. Сьогодні існують різноманітні підходи науковців до трактування ліквідності та платоспроможності [1–3; 7–8; 11; 13]. На нашу думку, доцільно сформулювати основу цих визначень. Зокрема, ліквідність підприємства – це його здатність формувати свої активи відповідно до строковості джерел фінансування його діяльності, а платоспроможність – це здатність підприємства наявними коштами своєчасно й повністю розраховуватися за поточними зобов'язаннями.

Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства належить до завдань фінансового аналізу. Головним джерелом інформації для проведення такого аналізу є ф. № 1 «Баланс (Звіт про

фінансовий стан)». Узагальнення підходів до оцінювання ліквідності та платоспроможності дало змогу виділити такі етапи проведення аналізу:

1) аналіз ліквідності підприємства, що базується на розрахунку та співставленні абсолютних показників ліквідності балансу;

2) аналіз платоспроможності підприємства, що базується на розрахунку відносних показників (коефіцієнтів ліквідності);

3) факторний аналіз ліквідності та платоспроможності.

При цьому варто зауважити, що платоспроможність підприємства безпосередньо залежить від ліквідності його балансу.

Коефіцієнти ліквідності належать до базових показників, за якими оцінюють платоспроможність підприємства. Розрахунок коефіцієнтів наведено в табл. 1.

Одним з головних показників платоспроможності, на нашу думку, є коефіцієнт абсолютної ліквідності, що показує, яку частку поточних зобов'язань підприємство може погасити негайно за рахунок наявних високоліквідних активів. Коефіцієнт абсолютної ліквідності є показником поточної (моментної) платоспроможності підприємства на дату балансу.

Коефіцієнти швидкої та абсолютної ліквідності характеризують перспективну платоспроможність підприємства, що буде сформована після повного обороту його дебіторської заборгованості та всіх оборотних активів.

При цьому варто наголосити на тому, що під час розрахунку коефіцієнтів ліквідності до складу оборотних активів необхідно включати не лише підсумок 2 розділу балансу «Оборотні активи», але й необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття з огляду на правила обліку цієї статті. Також до складу поточних зобов'язань підприємства облікові процедури зобов'язують включати зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття.

Таблиця 1

Базові показники аналізу платоспроможності підприємства

Назва показника	Формула розрахунку	Нормативне значення
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (K_n^{abc})	$K_n^{abc} = \frac{ГК + ПФІ}{ПЗ},$ де ГК – гроші та їх еквіваленти (Ф. 1, р. 1165); ПФІ – поточні фінансові інвестиції (Ф. 1, р. 1160); ПЗ – поточні зобов'язання (Ф. 1, р. 1695 + р. 1700)	0,2–0,35
Коефіцієнт швидкої ліквідності ($K_n^{шв}$)	$K_n^{шв} = \frac{ОА - З}{ПЗ},$ де ОА – оборотні активи (Ф. 1, р. 1195 + р.1200); З – запаси (Ф. 1, р. 1100)	0,7–0,8
Коефіцієнт загальної ліквідності $K_n^{заг}$	$K_n^{заг} = \frac{ОА}{ПЗ}$	1–2

Джерело: [5; 10; 14], номери рядків балансу для розрахунку показників доповнені згідно з підходом автора

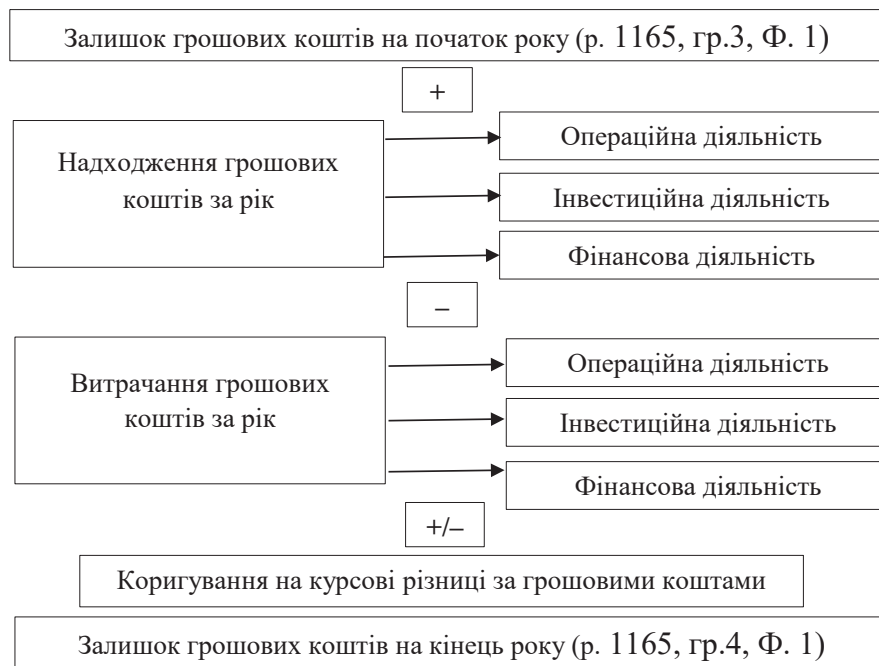

Рис. 1. Взаємозв'язок балансу та звіту про рух грошових коштів

Джерело: [4]

Після аналізу коефіцієнтів ліквідності важливим є перехід до їх факторного аналізу.

При цьому розробки вчених базуються головним чином на розширенні коефіцієнтів за рахунок складових частин грошових коштів, оборотних активів та поточних зобов'язань.

Однак, на нашу думку, важливою складовою частиною факторного аналізу платоспроможності підприємства є оцінювання формування його грошових потоків, що потребує детальної уваги.

Грошові потоки формуються в розрізі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства, відображаються у Ф. № 3 «Звіт про рух грошових коштів та пов'язані з балансом (рис. 1).

Взаємозв'язок грошових потоків і статті балансу «Гроші та їх еквіваленти» (р. 1165) можна подати у вигляді формули:

$$ГК_{кін} = ГК_{поч} + ЧРК + КВ, \quad (1)$$

де $ГК_{кін}$ – залишок грошових коштів на кінець року (Ф. 1, гр. 4, р. 1165; Ф. 3, гр. 3, р. 3415); $ГК_{поч}$ – залишок грошових коштів на початок року (Ф. 1, гр.

3, р. 1165; Ф. 3, гр. 3, р. 3405); $ЧРК$ – чистий рух грошових коштів за звітний період (Ф. 3, гр. 3, р. 3400); $КВ$ – вплив зміни валютних курсів на залишок коштів (Ф. 3, гр. 3, р. 3410).

При цьому стаття балансу «Гроші та їх еквіваленти» включає (Ф. 1, р. 1165) [4]:

- 1) грошові кошти:
 - готівку в касі;
 - грошові кошти на поточних рахунках у банках і депозити до запитання;
 - грошові кошти, що перебувають у дорозі;
 - електронні гроші;
- 2) еквіваленти грошових коштів.

Таким чином, факторний аналіз коефіцієнтів ліквідності доповнимо врахуванням грошових потоків діяльності підприємства.

Зокрема, потрібно розширити факторні моделі аналізу коефіцієнтів ліквідності шляхом використання грошових потоків підприємства від різних видів діяльності. Таким чином, розширена детермінована факторна модель коефіцієнта абсолютної ліквідності матиме такий вигляд:

$$K_{л}^{abc} = \frac{ГК + ПФІ}{ПЗ} = \frac{ГК_{поч} + H_{од} + H_{іа} + H_{фд} - B_{од} + B_{іа} + B_{фд} + КВ + ПФІ}{ПЗ}, \quad (1)$$

де $H_{од}$ – надходження грошових коштів від операційної діяльності (Ф. 3, р. 3000 +...+р. 3095); $H_{іа}$ – надходження грошових коштів від інвестиційної діяльності (Ф. 3, р. 3200 +...+р. 3295); $H_{фд}$ – надходження грошових коштів від фінансової діяльності (Ф. 3, р. 3300 +...+р. 3340); $B_{од}$ – витрачання грошових коштів від операційної

діяльності (Ф. 3, р. 3100 +...+р. 3190); $B_{іа}$ – витрачання грошових коштів від інвестиційної діяльності (Ф. 3, р. 3255 +...+р. 3290); $B_{фд}$ – витрачання грошових коштів від фінансової діяльності (Ф. 3, р. 3345 +...+р. 3390); $КВ$ – вплив зміни валютних курсів на залишок коштів (Ф. 3, р. 3410).

Для визначення впливу факторів на приріст

результативного показника доцільно використати інтегральний метод детермінованого факторного аналізу:

$$\Delta K_{л(ГК_{поч})}^{abc} = \frac{\Delta GK_{поч}}{\Delta ПЗ} \cdot \ln \left| \frac{ПЗ^1}{ПЗ^0} \right|; \quad (2)$$

$$\Delta K_{л(H_{од})}^{abc} = \frac{\Delta H_{од}}{\Delta ПЗ} \cdot \ln \left| \frac{ПЗ^1}{ПЗ^0} \right|; \quad (3)$$

$$\Delta K_{л(H_{ю})}^{abc} = \frac{\Delta H_{ю}}{\Delta ПЗ} \cdot \ln \left| \frac{ПЗ^1}{ПЗ^0} \right|; \quad (4)$$

$$\Delta K_{л(H_{фд})}^{abc} = \frac{\Delta H_{фд}}{\Delta ПЗ} \cdot \ln \left| \frac{ПЗ^1}{ПЗ^0} \right|; \quad (5)$$

$$\Delta K_{л(B_{од})}^{abc} = -\frac{\Delta B_{од}}{\Delta ПЗ} \cdot \ln \left| \frac{ПЗ^1}{ПЗ^0} \right|; \quad (6)$$

$$\Delta K_{л(B_{ю})}^{abc} = -\frac{\Delta B_{ю}}{\Delta ПЗ} \cdot \ln \left| \frac{ПЗ^1}{ПЗ^0} \right|; \quad (7)$$

$$\Delta K_{л(B_{фд})}^{abc} = -\frac{\Delta B_{фд}}{\Delta ПЗ} \cdot \ln \left| \frac{ПЗ^1}{ПЗ^0} \right|; \quad (8)$$

$$\Delta K_{л(KB)}^{abc} = \frac{\Delta KB}{\Delta ПЗ} \cdot \ln \left| \frac{ПЗ^1}{ПЗ^0} \right|; \quad (9)$$

$$\Delta K_{л(ПФІ)}^{abc} = \frac{\Delta ПФІ}{\Delta ПЗ} \cdot \ln \left| \frac{ПЗ^1}{ПЗ^0} \right|; \quad (10)$$

$$\Delta K_{л(ПЗ)}^{abc} = \Delta K_{л}^{abc} - \Delta K_{л(ГК_{поч})}^{abc} - \Delta K_{л(H_{од})}^{abc} - \Delta K_{л(H_{ю})}^{abc} - \Delta K_{л(H_{фд})}^{abc} - \Delta K_{л(B_{од})}^{abc} - \Delta K_{л(B_{ю})}^{abc} - \Delta K_{л(B_{фд})}^{abc} - K_{л(KB)}^{abc} - \Delta K_{л(ПФІ)}^{abc}, \quad (11)$$

де $\Delta K_{л(ГК_{поч})}^{abc}$ – абсолютний приріст коефіцієнта абсолютної ліквідності за рахунок зміни залишку грошових коштів на початок року; $\Delta K_{л(H_{од})}^{abc}$ – абсолютний приріст коефіцієнта абсолютної ліквідності за рахунок зміни надходжень від операційної діяльності; $\Delta K_{л(H_{ю})}^{abc}$ – абсолютний приріст коефіцієнта абсолютної ліквідності за рахунок зміни надходжень від інвестиційної діяльності; $\Delta K_{л(H_{фд})}^{abc}$ – абсолютний приріст коефіцієнта абсолютної ліквідності за рахунок зміни надходжень від фінансової діяльності; $\Delta K_{л(B_{од})}^{abc}$ – абсолютний приріст коефіцієнта абсолютної ліквідності за рахунок зміни витрат від операційної діяльності; $\Delta K_{л(B_{ю})}^{abc}$ – абсолютний приріст коефіцієнта абсолютної ліквідності за рахунок зміни витрат від інвестиційної діяльності; $\Delta K_{л(B_{фд})}^{abc}$ – абсолютний приріст коефіцієнта абсолютної ліквідності за рахунок зміни витрат від фінансової діяльності; $K_{л(KB)}^{abc}$ – абсолютний приріст коефіцієнта абсолютної ліквідності за рахунок впливу валютних курсів; $\Delta K_{л(ПФІ)}^{abc}$ – абсолютний приріст коефіцієнта абсолютної ліквідності за рахунок зміни поточних фінансових інвестицій; $\Delta K_{л(ПЗ)}^{abc}$ – абсолютний приріст коефіцієнта абсолютної ліквідності за рахунок зміни поточних зобов'язань; $\Delta K_{л}^{abc}$ – загальний абсолютний приріст коефіцієнта абсолютної ліквідності за рахунок усіх факторів; $\Delta GK_{поч}$ – абсолютний приріст залишку грошей та їх еквівалентів на початок року; $\Delta ПЗ$ – абсолютний приріст поточних зобов'язань за рік; $ПЗ^1$ – поточні зобов'язання на кінець року; $ПЗ^0$ – поточні зобов'язання на початок року; $\Delta H_{од}$ – абсолютний приріст надходжень від операційної діяльності; $\Delta H_{ю}$ – абсолютний приріст надходжень від інвестиційної діяльності; $\Delta H_{фд}$ – абсолютний приріст надходжень від фінансової діяльності; $\Delta B_{од}$ – абсолютний приріст витрат від операційної діяльності;

$\Delta B_{ю}$ – абсолютний приріст витрат від інвестиційної діяльності; $\Delta B_{фд}$ – абсолютний приріст витрат від фінансової діяльності; ΔKB – абсолютний приріст впливу валютних курсів; $\Delta ПФІ$ – абсолютний приріст поточних фінансових інвестицій.

Також варто зазначити, що внаслідок зміни валютних курсів залишок грошових коштів може як збільшуватися, так і зменшуватися. Таким чином, може бути ситуація, коли у звітному періоді зміна валютних курсів зумовила зростання залишку грошових коштів, а у базовому періоді – його зменшення. Це зумовлює те, що у звітному та базовому періоді буде виникати різний вигляд факторної залежності.

Для уникнення помилок у разі різного впливу валютних курсів ми записали їх вплив зі знаком «додавання» у факторній моделі, що відображена у формулі (1). При цьому якщо у певному році валютні курси зумовили приріст залишку грошових коштів, то цей вплив слід записувати з додатним знаком. Якщо ж у певному році валютні курси зумовили зменшення залишку грошових коштів, то цей вплив слід записувати зі знаком «мінус». При цьому абсолютний приріст впливу валютних курсів (ΔKB) слід рахувати за загальним правилом як різницю між звітним та базовим значенням показника. Правильно заздалегідь поставлені знаки (додатні чи від'ємні) забезпечать правильне обчислення абсолютного приросту впливу валютних курсів (ΔKB) та отримання достовірних результатів під час підстановки показника ΔKB у формулу (9).

Відповідно, грошові потоки від різних видів діяльності підприємства можна також використати в процесі розширення факторних моделей коефіцієнтів швидкої і загальної ліквідності.

Розширена факторна модель коефіцієнта швидкої ліквідності матиме вигляд:

$$K_{л}^{шв} = \frac{ОА - З}{ПЗ} = \frac{ГК_{поч} + H_{од} + H_{ю} + H_{фд} - B_{од} + B_{ю} + B_{фд} + KB + ПФІ + ДЗ}{ПЗ}, \quad (12)$$

де ДЗ – дебіторська заборгованість, витрати майбутніх періодів та інші оборотні активи (Ф. 1: р. 1120 + ... + р. 1155 + р. 1170 + ... + р. 1190 + р. 1200).

Вплив на коефіцієнт швидкої ліквідності таких факторів, як $ГК_{пoch}$, $H_{од}$, $H_{ю}$, $H_{фд}$, $B_{од}$, $B_{ю}$, $B_{фд}$, KB , $ПФІ$, буде визначатися за формулами (2–10), тоді як вплив інших факторів ($ДЗ$; $ПЗ$) за способом інтегрування слід визначати так:

$$\Delta K_{л(ДЗ)}^{шв} = \frac{\Delta ДЗ}{\Delta ПЗ} \cdot \ln \left| \frac{ПЗ^1}{ПЗ^0} \right|; \quad (13)$$

$$\Delta K_{л(ПЗ)}^{шв} = \Delta K_{л}^{шв} - \Delta K_{л(ГК_{пoch})}^{шв} - \Delta K_{л(H_{од})}^{шв} - \Delta K_{л(H_{ю})}^{шв} - \Delta K_{л(H_{фд})}^{шв} - \Delta K_{л(B_{од})}^{шв} - \Delta K_{л(B_{ю})}^{шв} - \Delta K_{л(B_{фд})}^{шв} - K_{л(KB)}^{шв} - \Delta K_{л(ПФІ)}^{шв} - \Delta K_{л(ДЗ)}^{шв}, \quad (14)$$

де $\Delta K_{л(ГК_{пoch})}^{шв}$; $\Delta K_{л(H_{од})}^{шв}$; $\Delta K_{л(H_{ю})}^{шв}$; $\Delta K_{л(H_{фд})}^{шв}$; $\Delta K_{л(B_{од})}^{шв}$; $\Delta K_{л(B_{ю})}^{шв}$; $\Delta K_{л(B_{фд})}^{шв}$; $K_{л(KB)}^{шв}$; $\Delta K_{л(ПФІ)}^{шв}$; $\Delta K_{л(ДЗ)}^{шв}$; $\Delta K_{л(ПЗ)}^{шв}$ – абсолютний приріст коефіцієнта швидкої ліквідності за рахунок факторів $ГК_{пoch}$, $H_{од}$, $H_{ю}$, $H_{фд}$, $B_{од}$, $B_{ю}$, $B_{фд}$, KB , $ПФІ$; $ДЗ$; $ПЗ$; $\Delta ДЗ$ – абсолютний приріст дебіторської заборгованості, витрат майбутніх періодів та інших оборотних активів; $\Delta K_{л}^{шв}$ – загальний абсолютний приріст коефіцієнта швидкої ліквідності за рахунок усіх факторів.

Розширена факторна модель коефіцієнта загальної ліквідності передбачатиме наявність усіх оборотних активів, тому в чисельнику враховані запаси підприємства:

$$K_{л}^{заг} = \frac{ОА}{ПЗ} = \frac{ГК_{пoch} + H_{од} + H_{ю} + H_{фд} - B_{од} + B_{ю} + B_{фд} + KB + ПФІ + ДЗ + З}{ПЗ}. \quad (15)$$

Вплив на коефіцієнт швидкої ліквідності таких факторів, як $ГК_{пoch}$, $H_{од}$, $H_{ю}$, $H_{фд}$, $B_{од}$, $B_{ю}$, $B_{фд}$, KB , $ПФІ$, $ДЗ$, $З$, $ПЗ$, $\Delta З$ буде визначатися за формулами (2–10) та (13), тоді як вплив інших факторів за способом інтегрування слід визначати так:

$$\Delta K_{л(З)}^{шв} = - \frac{\Delta З}{\Delta ПЗ} \cdot \ln \left| \frac{ПЗ^1}{ПЗ^0} \right|; \quad (16)$$

$$\Delta K_{л(ПЗ)}^{заг} = \Delta K_{л}^{заг} - \Delta K_{л(ГК_{пoch})}^{заг} - \Delta K_{л(H_{од})}^{заг} - \Delta K_{л(H_{ю})}^{заг} - \Delta K_{л(H_{фд})}^{заг} - \Delta K_{л(B_{од})}^{заг} - \Delta K_{л(B_{ю})}^{заг} - \Delta K_{л(B_{фд})}^{заг} - K_{л(KB)}^{заг} - \Delta K_{л(ПФІ)}^{заг} - \Delta K_{л(ДЗ)}^{заг} - \Delta K_{л(З)}^{заг}, \quad (17)$$

де $\Delta K_{л(ГК_{пoch})}^{заг}$; $\Delta K_{л(H_{од})}^{заг}$; $\Delta K_{л(H_{ю})}^{заг}$; $\Delta K_{л(H_{фд})}^{заг}$; $\Delta K_{л(B_{од})}^{заг}$; $\Delta K_{л(B_{ю})}^{заг}$; $\Delta K_{л(B_{фд})}^{заг}$; $K_{л(KB)}^{заг}$; $\Delta K_{л(ПФІ)}^{заг}$; $\Delta K_{л(ДЗ)}^{заг}$; $\Delta K_{л(З)}^{заг}$; $\Delta K_{л(ПЗ)}^{заг}$ – абсолютний приріст коефіцієнта швидкої ліквідності за рахунок факторів $ГК_{пoch}$, $H_{од}$, $H_{ю}$, $H_{фд}$, $B_{од}$, $B_{ю}$, $B_{фд}$, KB ; $ПФІ$; $ДЗ$; $З$; $ПЗ$; $\Delta З$ – абсолютний приріст запасів; $\Delta K_{л}^{заг}$ – загальний абсолютний приріст коефіцієнта швидкої ліквідності за рахунок усіх факторів.

Висновки з проведеного дослідження.

Запропоновані розширені факторні моделі коефіцієнтів ліквідності базуються на безпосередньому взаємозв'язку балансу та звіту про рух грошових коштів. Саме рух грошових коштів (надходження та витрачання від усіх видів діяльності) є визначальним фактором формування як поточної, так і перспективної платоспроможності підприємства. Застосування інтегрального методу є найбільш оптимальним під час виконання запропонованого факторного аналізу. Це дасть змогу визначити, що саме формує платоспроможність суб'єкта господарювання: операційна, інвестиційна, фінансова діяльність, ринкові коливання валютних курсів, залишок накопичених грошових коштів на початок періоду, запаси, дебіторська заборгованість чи інші оборотні активи.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бержанір І.А. Аналіз ліквідності як важливий етап оцінки фінансового стану підприємств. *Фінанси, учет, банки*. 2014. № 1(20). С. 43–48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fub_2014_1_7 (дата звернення: 01.10.2020).
2. Вдовенко Л.В. Платоспроможність підприємств: сутність та методика розрахунку показни-

ків. *Економічний аналіз*. 2012. Т. 10 (2). С. 27–29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2012_10%282%29_6 (дата звернення: 01.10.2020).

3. Іванов В.К. Сутність платоспроможності промислового підприємства. *Вісник економічної науки України*. 2009. № 2. С. 41–44.

4. Карпова В.М. Звіт про рух грошових коштів: покрокова інструкція. *Все про бухгалтерський облік*. 2015. № 13 (2250). С. 23–32.

5. Котляр М.О. Аналіз ліквідності як важливий етап оцінки фінансової стійкості підприємств. *Вісник ТНЕУ*. 2008. № 4. С. 120–124.

6. Кулик А.В. Проблеми організації та методики аналізу ліквідності і платоспроможності підприємств. *Збірник наукових праць МННЦ ІТІС*. 2009. Вип. 14. С. 300–332.

7. Притуляк Н.М. Факторний аналіз ліквідності активів підприємства. *Вісник КНТЕУ*. 2020. № 4. С. 92–105. URL: <http://visnik.knute.edu.ua/files/2020/04/09.pdf> (дата звернення: 01.10.2020).

8. Теницька Н.Б., Гришко Ю.С. Теоретичні аспекти оцінки платоспроможності підприємства в сучасних умовах. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 5. С. 372–376. URL: <http://global-national.in.ua/archive/5-2015/75.pdf> (дата звернення: 01.10.2020).

9. Терен Г.М. До питання факторного аналізу ліквідності підприємства. *Ефективна економіка*. 2014. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3564> (дата звернення: 01.10.2020).

10. Терен Г.М. Система показників аналізу ліквідності підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 8. С. 36–41.

11. Томчук О.Ф., Фабіанська В.Ю., Довгополюк Г.О. Оцінка ліквідності та платоспроможності в контексті фінансового стану підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2016. Вип. 5(05). С. 345–351. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/5_2016/66.pdf (дата звернення: 01.10.2020).

12. Тютюнник Ю.М., Тютюнник С.В. Механізми факторного аналізу показників фінансового стану галузей економіки. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 5 (179). С. 421–429.

13. Халатур С.М., Бровко Л.І., Моруга Т.О. Методологія оцінки ліквідності та платоспроможності сільськогосподарських підприємств. *Економіка та держава*. 2017. № 12. С. 56–60. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/12_2017/13.pdf (дата звернення: 01.10.2020).

14. Чайка Т.Ю., Лошакова С.Є., Водоріз Я.С. Розрахунок коефіцієнтів ліквідності за балансом, урахування фінансових і виробничих особливостей підприємства під час здійснення коефіцієнтного аналізу ліквідності. *Економіка і суспільство*. 2018. № 15. С. 900–908. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/15_ukr/139.pdf (дата звернення: 01.10.2020).

15. Ющенко Р.О. Впровадження факторного аналізу ліквідності в систему фінансового менеджменту вітчизняних підприємств. *Молодий вчений*. 2015. № 2(17). С. 159–163. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/2/152.pdf> (дата звернення: 01.10.2020).

REFERENCES:

1. Berzhanir I.A. (2014) Analiz likvidnosti yak vazhlyvyi etap otsinky finansovoho stanu pidpriemstv [Liquidity analysis as an important stage in assessing the financial condition of enterprises]. *Finansyi, uchet, banki*, no. 1(20), pp. 43–48. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fub_2014_1_7 (accessed 1 October 2020).

2. Vdovenko L.V. (2012) Platospromozhnist pidpriemstv: sutnist ta metodyka rozrakhunku pokaznykiv [Solvency of enterprises: essence and method of calculation of indexes]. *Ekonomichniy analiz*, vol. 10(2), pp. 27–29, Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2012_10%282%29_6 (accessed 1 October 2020).

3. Ivanov V.K. (2009) Sutnist platospromozhnosti promyslovoho pidpriemstva [The essence of the solvency of an industrial enterprise]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, no. 2, pp. 41–44.

4. Karpova V.M. (2015) Zvit pro rukh hroshovykh koshtiv: pokrokovy instruktsiia [Cash flow statement: step-by-step instructions.]. *Vse pro bukhgalterskyi oblik*, no. 13 (2250), pp. 23–32.

5. Kotliar M.O. (2008) Analiz likvidnosti yak vazhlyvyi etap otsinky finansovoi stiičnosti pidpriemstv [Liquidity analysis as an important step in assessing the financial stability of enterprises]. *Visnyk TNEU*, no. 4, pp. 120–124.

6. Kulyk A.V. (2009) Problemy orhanizatsii ta metodyky analizu likvidnosti i platospromozhnosti pidpriemstv [Problems of organization and methodology of

analysis of the enterprise liquidity and solvency]. *Zbirnyk naukovykh prats MNNTs ITis*, issue 14, pp. 300–332.

7. Prytuliak N.M. (2020) Faktorny analiz likvidnosti aktyviv pidpriemstva [Factor analysis of liquidity of enterprise assets]. *Visnyk KNTEU*, no. 4, pp. 92–105. Available at: <http://visnik.knute.edu.ua/files/2020/04/09.pdf> (accessed 1 October 2020).

8. Tenytska N.B., Hryshko Yu.S. (2015) Teoretychni aspekty otsinky platospromozhnosti pidpriemstva v suchasnykh umovakh [Theoretical aspects of assessment of solvency of the enterprise in modern conditions]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, issue 5, pp. 372–376. Available at: <http://global-national.in.ua/archive/5-2015/75.pdf> (accessed 1 October 2020).

9. Teren H.M. (2014) Do pytannia faktornoho analizu likvidnosti pidpriemstva [To the question of factorial analysis of the enterprise liquidity]. *Efektivna ekonomika*, no. 11. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3564> (accessed 1 October 2020).

10. Teren H.M. (2016) Systema pokaznykiv analizu likvidnosti pidpriemstva [Scorecard of the liquidity of an enterprise system]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 8, pp. 36–41.

11. Tomchuk O.F., Fabianska V.Iu., Dovhopoliuk H.O. (2016) Otsinka likvidnosti ta platospromozhnosti v konteksti finansovoho stanu pidpriemstva [An estimation of liquidity and solvency is in the context of the financial state of enterprise]. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*, issue 5(05), pp. 345–351. Available at: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/5_2016/66.pdf (accessed 1 October 2020).

12. Tiutiunyk Yu.M., Tiutiunyk S.V. (2016) Mekhanizmy faktornoho analizu pokaznykiv finansovoho stanu haluzei ekonomiky [Mechanism of factor analysis of financial performance indicators across industries]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 5 (179), pp. 421–429.

13. Khalatur S.M., Brovko L.I., Moruha T.O. (2017) Metodolohiia otsinky likvidnosti ta platospromozhnosti silskohospodarskykh pidpriemstv [Methodology for assessing liquidity and solvency of agricultural enterprises]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 12, pp. 56–60. Available at: http://www.economy.in.ua/pdf/12_2017/13.pdf (accessed 1 October 2020).

14. Chaika T.Iu., Loshakova S.Ie., Vodorig Ya.S. (2018) Rozrakhunok koefitsientiv likvidnosti za balanсом, urakhuvannia finansovykh i vyrobnychykh osoblyvostei pidpriemstva pid chas zdiisnennia koefitsientnoho analizu likvidnosti [Calculation of liquidity ratios on the balance sheet, taking into account financial and production features of the enterprise during implementation liquidity ratio analysis]. *Ekonomika i suspilstvo*, no. 15, pp. 900–908. Available at: http://economyandsociety.in.ua/journal/15_ukr/139.pdf (accessed 1 October 2020).

15. Yushchenko R.O. (2015) Vprovadzhenia faktornoho analizu likvidnosti v systemu finansovoho menedzhmentu vitchyznianskykh pidpriemstv [Implementation of factor analysis of liquidity in the financial management system of domestic enterprises]. *Molodyi vchenyi*, no. 2(17), pp. 159–163. Available at: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/2/152.pdf> (accessed 1 October 2020).